

Шановні читачі!

Актуальність випуску *«Україна в європейському соціокультурному просторі»* зумовлена необхідністю фундаментального переосмислення місця України в системі європейських координат у часи, коли національна ідентичність та державна безпека проходять через горнило повномасштабної війни. Автори випуску фокусуються на доведенні того, що європейський вектор України – це не лише сучасний політичний вибір, а глибоко вкорінена історична та культурна даність, а дослідження української історії від античних колоній Північного Причорномор'я, середньовічних зв'язків до модерних інтелектуальних дискурсів утверджує цілісну візію України як невід'ємної частини європейської цивілізації, що сьогодні виступає її щитом та стратегічним суб'єктом.

Внесок представлених статей у гуманітарну науку полягає у розробці нових концептуальних підходів, таких як «тіньовий дієвець» та «пульсуюча суб'єктність», що дозволяють по-новому інтерпретувати роль українців у ключових подіях світової історії. Міждисциплінарний характер досліджень (від археології та геопсихології до дипломатичної історії та медіафілософії) забезпечує комплексний захист українського наративу від імперських фальсифікацій. Можна сказати, що завдяки зусиллям авторів випуску не лише систематизуються знання про тяглість української державності, а формується своєрідний інтелектуальний інструмент для зміцнення національної безпеки через утвердження самодостатньої та європейськи орієнтованої ідентичності.

Юрій Фігурний та **Ольга Шакурова** аналізують українознавство як стратегічний чинник національної безпеки, що набуває особливої ваги в умовах гібридної агресії РФ. Автори доводять, що імперські міфи про «єдиний народ» використовуються як інструмент фальсифікації реальності, тому зміцнення національної ідентичності є питанням фізичного виживання держави. У статті обґрунтовано необхідність створення законодавчої бази для протидії рашистським наративам та актуалізації інтелектуального потенціалу гуманітарної еліти.

Роман Додонов досліджує генезу української філософської думки на прикладі Ольвії, доводячи її глибину вкоріненість у загальноєвропейську античну традицію. Спираючись на археологічні знахідки графіті та кістяних пластинок, автор висуває гіпотезу про знайомство мешканців грецьких колоній з натурфілософією Мілетської школи та орфіко-піфагорейськими ідеями про безсмертя душі. Робиться висновок, що античний космізм через неоплатонізм став одним із фундаментальних джерел пізнішої української культури та християнського світосприйняття.

Роман Кучма фокусується на соціокультурному вимірі римської присутності в Північному Причорномор'ї, застосовуючи концепцію «імперії домінування» Майкла Манна. Дослідження показує, що римська експансія

базувалася не лише на військовій силі, а й на політичній стратегії інтеграції місцевих еліт через інститут клієнтели. Це створило підґрунтя для унікального культурного синкретизму, де процеси романізації та еллінізації підготували регіон до повноцінної інтеграції в античний цивілізаційний простір.

Валерій Сніжко обґрунтовує вплив природного середовища на формування «аграрної свідомості» як ментальної основи українського етносу. Автор використовує геопсихологічний підхід, щоб показати, як особливі біогеографічні умови Європи трансформувалися у специфічний спосіб мислення, орієнтований на творення продукту та мистецтва. На противагу цьому розглядається «збиральницька свідомість», еволюція якої веде до соціального паразитизму та зазіхання на результати праці інших спільнот.

Анна Гедьо та **Олег Іванюк** реконструюють образ Англії XIX століття через призму подорожніх наративів українських мандрівників, які шукали в Британії нових знань та інтелектуального досвіду. Дослідження доводить, що перебування в європейському науковому середовищі та робота з бібліотечними колекціями сприяли руйнуванню ідеологічних стереотипів, нав'язаних Російською імперією. У результаті література факту стала дієвим каталізатором національного усвідомлення та глибшої інтеграції української еліти в загальноєвропейський контекст.

Галина Саган на основі нових архівних документів аналізує діяльність дипломатичних місій УНР та ЗУНР у Королівстві СХС протягом 1920-х років. Попри відсутність офіційного визнання та проросійські настрої в сербських колах, українським дипломатам вдалося налагодити ефективну співпрацю з хорватськими та словенськими представниками. Стаття висвітлює успіхи роз'яснювальної роботи щодо «української ідеї» та зусилля місій з підтримки інтернованих військовослужбовців і консолідації закордонного українства.

Михайло Мішин висвітлює роль Ореста Сікорського в організації національної освіти на Поділлі як важливого чинника державотворення у 1917–1919 роках. Поєднання європейської філологічної освіти з глибокими моральними цінностями релігійного виховання дозволило Сікорському стати лідером українського руху в Балті. Трагічна доля педагога підкреслює його самовідданість, а досвід створення української гімназії в умовах соціальної нестабільності демонструє нерозривний зв'язок між освітою та політичним самовизначенням нації.

Віра Додонова здійснює компаративний аналіз українських та європейських цінностей, розглядаючи їх як стабільний фундамент державності на противагу змінним політичним інтересам. Авторка пропонує доповнити законодавче визначення національної безпеки категорією цінностей, виокремлюючи такі спільні риси, як свобода, демократія та повага до внутрішнього світу

особистості. У статті продемонстровано спорідненість української «сердечності» з європейським практичним раціоналізмом, що підтверджує невід'ємність України від соціокультурного простору Європи.

Єлизавета Петухова досліджує трансформацію євроінтеграційного курсу України, який після початку повномасштабної війни у 2022 році набув характеру стратегії виживання та оборонної консолідації. Стаття аналізує політико-правову базу співробітництва з ЄС – від перших декларацій 1990-х років до набуття статусу кандидата. Особлива увага приділяється інтеграції у безпекові ініціативи, такі як PESCO та EUMAM, а також викликам модернізації державних інституцій перед майбутніми переговорами про членство.

Віталій Андрєєв та **Аліса Лукашенко** верифікують новаторську «теорію епох» Віктора Петрова (Домонтовича) на прикладі античної доби в історії України. Автори розкривають концепцію дискретності історичного процесу, де перехід між епохами відбувається через кризові «злами», такі як розпад Римської системи та

гунська навала. Дослідження підкреслює самодостатність зарубинецької та черняхівської культур як локальних варіантів античної цивілізації, що підтверджує глибоке коріння української культури в загальноєвропейській історії.

Сергій Грабовський та **Ірина Грабовська** пропонують переосмислити роль України у XX столітті через концепти «тіньового дівця» та «пульсуючої суб'єктності». Автори доводять, що українська нація була ключовим фактором у руйнації Російської імперії, зупиненні більшовицької інвазії в 1920 році та демонтажі СРСР, хоча ці заслуги часто залишалися нефіксованими у світовій історії. Стаття закликає інтелектуальну еліту «вивести Україну з тіні», показавши її справжню цінність як рятівниці європейської цивілізації від тоталітарних загроз.

Редактори випуску